

NORGES HØYESTERETT

Den 17. september 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Matningsdal og Noer i

HR-2014-01850-U, (sak nr. 2014/1560), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om å nekte anke over tingrettens dom i straffesak fremmet, jf. straffeprosessloven § 321 andre ledd.
- (2) A ble 1. januar 2014 satt under tiltale ved Aust-Agder tingrett. Grunnlaget for tiltalens post II b), som gjaldt forbrytelse mot straffeloven § 270 første ledd nr. 1, jf. andre ledd, var formulert slik:

"Like forut for 19. mai 2011 i X og eller andre steder forledet hun ansatt i C til å opprette en kundeavtale for ytelse av investeringstjenester i navnet til B i det hun fortiet at det var hun som hadde undertegnet på søknaden om kundeavtalen for ytelse av investeringstjenester med navnet B og at hun ikke var gitt anledning til dette av B hvilket førte til tap eller fare for tap for D AS/C og eller B for kjøp og salg av aksjer herunder kjøp og salg av 436 aksjer i selskapet E."
- (3) Videre var hun for samme handling tiltalt for forbrytelse mot straffeloven § 183 som var begrunnet i at hun hadde skrevet Bs navn falsk og deretter benyttet dokumentet overfor D AS/C i forbindelse med det aktuelle bedrageriet.
- (4) Tiltalen omfattet også et ytterligere tilfelle av forbrytelse mot de samme straffebudene.
- (5) Aust-Agder tingrett avsa 8. mai 2014 dom med slik domsslutning:

**"1.
A, født 00.00.1965, frifinnes for tiltalen pkt. I a) og II a).**

2.

A, født 00.00.1965, dømmes for overtredelse av

- *Straffeloven § 183*
- *Straffeloven § 270 første ledd nr. 1, jf. annet ledd*

til fengsel i 35 – trettifem – dager, jf. straffeloven § 62.

Fullbyrdelsen av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år.

Hun dømmes i tillegg til en ubetinget bot 7 500 – syvtusenfemhundre – kroner, subsidiært fengsel i 15 – femten – dager.

3.

Sakskostnader idømmes ikke."

- (6) A anket over lovanvendelsen under skyldspørsmålet for tiltalens post I b) og II b). Agder lagmannsrett avsa 31. juli 2014 beslutning med slik slutning:

"Anken vert nekta fremja."

- (7) A har anket lagmannsrettens beslutning til Høyesterett. Det anføres at begrunnelsen for ankenektelsen er mangelfull, idet den etterlater tvil om hvorvidt lagmannsretten har lagt til grunn en riktig forståelse av vilkårene "uberettiget vinnings hensikt" og "volder tap" i straffeloven § 270. Ved drøftelsen av sistnevnte vilkår har lagmannsretten også gått utenfor rammen for overprøving ved ankesiling. Lagmannsretten har heller ikke foretatt noen selvstendig vurdering av tiltaltes anførsler knyttet til domfellelsen for dokumentfalsk etter straffeloven § 183. A har lagt ned påstand om at lagmannsrettens beslutning oppheves.
- (8) *Påtalemyndigheten* har sluttet seg til lagmannsrettens avgjørelse, og har ikke nedlagt formell påstand.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 sjettede ledd. Dette omfatter også om det ut fra retts- og bevissspørsmålene i saken var forsvarlig å nekte anken fremmet.
- (10) Ifølge tingrettens dom har det aktuelle forholdet sin bakgrunn i at ekteparet A og B hadde en anstrengt økonomi etter en ombygging av deres enebolig. Dette hadde ført til at flere regninger ikke ble betalt ved forfall. B oppholdt seg på det aktuelle tidspunktet på arbeidsoppdrag i USA, og den 18. mai 2011 sendte A ham en e-post som var vedlagt scannete regninger som hun ba ham om umiddelbart å betale. Nærmest samtidig med dette foretok hun de handlingene som er beskrevet i tiltalebeslutningen, og som ikke er bestridt. Dette omfattet salg av ektemannens aksjepost på 436 aksjer i E AS. Hennes formål skal ha vært å skaffe til veie midler til å betale forfalte regninger som ektefellene heftet for i fellesskap.
- (11) Spørsmålet i saken er om hun ved det omtalte salget av aksjer i E AS, som innbrakte i overkant av kr 50.000, har handlet i "hensikt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning", og videre om denne handlingen voldte "tap eller fare for tap for ham eller den han handler for".
- (12) Tingretten har lagt til grunn at A ved å få solgt de aktuelle aksjene påførte B et økonomisk tap. I denne sammenheng uttaler tingretten at hun "påførte derved sin daværende ektemann et

tap ved at aksjeposten ble solgt og han gikk glipp av den bonus han ville oppnådd ved utløpet av avtaleperioden den 15. september 2011". Bakgrunnen for dette er at aksjene var innkjøpt som ledd i en spareavtale B hadde med sin arbeidsgiver, E AS, og hvor utbetalingen av bonus forutsatte at spareavtalen med selskapet ble opprettholdt til og med den nevnte datoen.

- (13) Om hennes forsett med hensyn til dette tapet uttaler tingretten deretter:

"Retten finner det videre hevet over forstandig tvil at tiltalte har handlet forsettlig, idet hun på handlingstiden var klar over at hun ikke var berettiget til å selge aksjene som tilhørte ektemannen og derfor heller ikke var berettiget til salgssummen."

- (14) I anken til lagmannsretten ble det anført at begrunnelsen var utilstrekkelig når "forsettet ikke [var] knyttet til om hun hadde kunnskap om et slikt eventuelt fremtidig og avledet tap, men kun at hun 'ikke var berettiget til å selge aksjene som tilhørte ektemannen'".

- (15) Til denne anførselen uttaler lagmannsretten:

"Når det gjeld det som er uttalt i anken om at tingretten ikkje har knytt forsettet til kunnskap om framtidig eller avleidd tap, vert vist til at sjølv om tiltalte skulle vore uvitande om bonusavtalen, er det ikkje tvilsamt at salstidspunktet av aksjar generelt har mykje å seia for verdien av innløysinga."

- (16) Sitatet foran fra tingrettens dom viser at Bs tap bestod i at han gikk glipp av den bonusen som han ville ha oppnådd om aksjene ble solgt noe senere. Det er, som allerede nevnt, et straffbarhetsvilkår at en bedragerisk handling volder tap eller fare for tap. Domfellelse for bedrageri forutsetter at også dette straffbarhetsvilkåret er omfattet av tiltaltes forsett. Sitatet fra lagmannsrettens beslutning viser imidlertid at lagmannsretten la til grunn at A kunne straffes for bedrageri selv om hun "skulle vore uvitande om bonusavtalen". Når tingretten hadde knyttet tapet, herunder faren for tap, til at B ved salget gikk glipp av bonusen, er lagmannsrettens begrunnelse basert på en uriktig lovanvendelse.

- (17) I Høyesteretts storkammerdom inntatt i Rt. 2008 side 1764 avsnitt 105 uttales følgende om kravet til begrunnelse:

"Begrunnelsen må vise at de feil som påberopes ved tingrettens avgjørelse, er oppfattet, og hvorfor anken klart ikke vil føre frem."

- (18) Når tingrettens avgjørelse tilsynelatende er bygget på en uriktig forståelse av hva forsettet må omfatte, må lagmannsretten ved ankenektelse gi en adekvat begrunnelse for at anken likevel ikke tillates fremmet, jf. Rt. 2011 side 1590 avsnitt 13. En slik begrunnelse har lagmannsretten ikke gitt, men tvert om gitt en begrunnelse som viser at også den har bygget på en uriktig forståelse om hva forsettet må omfatte.
- (19) Lagmannsrettens beslutning må etter dette oppheves. På grunn av sammenhengen med tiltalen for forbrytelse mot straffeloven § 183 må også denne del av lagmannsrettens beslutning oppheves.
- (20) Ankeutvalget finner imidlertid grunn til å tilføye:
- (21) Tingrettens dom synes å bygge på at D AS og C har handlet "for" B. Når salgsoppdraget bygger på et forfalsket dokument, kan det reises spørsmål om dette straffbarhetsvilkåret objektivt sett er oppfylt. Men dersom det ikke er tilfellet, blir neste spørsmål om det foreligger

et bedrageri overfor D AS og/eller C ved at de risikerte et erstatningskrav fra B ved å godta det aktuelle dokumentet som grunnlag for aksjesalget. Innenfor rammen av denne saken nøyer ankeutvalget seg med å påpeke dette spørsmålet.

(22) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING:

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Magnus Matningsdal
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Riktig utskrift: